

Nieuwsbrief SR Updates - Nummer 26, 2018

Nummer 26, 2018

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:1429](#) 04-09-2018

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:1426](#) 04-09-2018

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:1417](#) 04-09-2018

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:1428](#) 04-09-2018

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:1422](#) 04-09-2018

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:1432](#) 04-09-2018

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:1423](#) 04-09-2018

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:1431](#) 04-09-2018

Annotatie

[Samenloop en een rechtens te respecteren belang bij cassatie. Annotatie bij Hoge Raad 5 juni 2018, ECLI:NL:HR:2018:831, SR 2018-0238.](#)

J.M. ten Voorde

RECHTSPRAAK

Is uitleveringsrechter bevoegd te oordelen over beroep op dreigende en voltooide schending van artikel 6 EVRM vanwege uitlokking ('entrapment')?

Het middel klaagt over de verwerping door het hof van het verweer dat sprake is van een dreigende flagrante inbreuk op artikel 6 EVRM die moet leiden tot ontoelaatbaarverklaring van de gevraagde uitlevering tot strafvervolgning.

Blijkens de onder 2.2.2 weergegeven overwegingen heeft het hof ten aanzien van het beroep op een voltooide schending van artikel 6 EVRM overwogen dat in geval van uitlokking niet zonder meer sprake is van een flagrante schending van artikel 6 EVRM, dat hetgeen de raadsman van de opgeëiste persoon heeft aangevoerd, dient te worden beoordeeld door de Amerikaanse strafrechter, en dat het standpunt van de raadsman dat de flagrante schending reeds vaststaat, onvoldoende aannemelijk is gemaakt. Voorts heeft het hof ten aanzien van het beroep op een dreigende flagrante inbreuk op artikel 6 EVRM vastgesteld dat niet is gebleken van een dergelijke dreigende inbreuk en dat het hof gelet daarop niet toekomt aan de beoordeling van de vraag of is komen vast te staan dat de opgeëiste persoon na zijn uitlevering geen effectief rechtsmiddel ten dienste zou staan ter zake van die inbreuk. Op basis van deze vaststellingen heeft het hof kennelijk geoordeeld dat hetgeen namens de opgeëiste persoon is aangevoerd ter zake van een voltooide schending van artikel 6 EVRM en een dreigende flagrante inbreuk op artikel 6 EVRM, niet tot de conclusie kan leiden dat de uitlevering van de opgeëiste persoon ontoelaatbaar moet worden verklaard, omdat dit verweer niet ter beoordeling van het hof staat.

Het oordeel van het hof geeft, in het licht van de onder 2.3 weergegeven bevoegdheidstoedeling aan de rechter en de gouverneur, niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Dat oordeel is ook niet onbegrijpelijk en is toereikend gemotiveerd, in aanmerking genomen dat de raadsman van de opgeëiste persoon slechts in algemene termen heeft aangevoerd dat het beroep op uitlokking een dreigende flagrante inbreuk op artikel 6 EVRM oplevert waaraan de Amerikaanse rechter op grond van zijn nationale recht in de regel voorbijgaat.

Het middel faalt.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-09-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:1426

Zaaknummer: 17/04352

Rechters: J. de Hullu, M.J. Borgers en M.T. Boerlage

Advocaten: C. Reijntjes-Wendenburg

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Slagende klacht dat de bewezenverklaring van gewoontewitwassen niet uit de bewijsvoering kan worden afgeleid.

Het middel klaagt dat de bewezenverklaring van het onder 3 ten laste gelegde niet uit de gebezigde bewijsvoering kan worden afgeleid.

De werkwijze die het hof in de onderhavige zaak heeft gevolgd ten aanzien van de bewijsmotivering, komt in wezen hierop neer dat de beslissing dat de verdachte het ten laste gelegde heeft begaan, steunt op een bewijsredenering waarin de inhoud van de gebezigde bewijsmiddelen zakelijk is samengevat, en waarin voor de redengevende feiten en omstandigheden waarop de bewijsbeslissing steunt, wordt verwezen naar de bewijsmiddelen waaraan deze feiten en omstandigheden zijn ontleend. In zo'n geval behoort de verwijzing naar de bewijsmiddelen zo nauwkeurig te zijn dat kan worden beoordeeld of de bewezenverklaring in toereikende mate steunt op de inhoud van wettige bewijsmiddelen en of de samenvatting geen ongeoorloofde conclusies of niet-redengevende onderdelen inhoudt dan wel of de bewijsmiddelen niet zijn gedenatureerd (vgl. HR 15 mei 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA0424, NJ 2007/387, r.o. 5.6.1).

Het hof heeft – met kennelijke verwerping van het te dier zake gevoerde verweer – in zijn onder 2.2.2 weergegeven bewijsvoering vooropgesteld dat ‘uit het dossier blijkt dat de verdachte betalingen heeft gedaan aan spelers en trainers van [A]’ zonder daarbij te verwijzen naar enig bewijsmiddel waaraan het die vaststelling heeft ontleend. Gelet op hetgeen onder 2.3 is vooropgesteld, heeft het hof daarmee de bewezenverklaring ontoereikend gemotiveerd.

Het middel is terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de bestreden uitspraak, maar uitsluitend wat betreft de beslissingen ten aanzien van het onder 3 ten laste gelegde en de strafoplegging, wijst de zaak terug naar het Gerechtshof Amsterdam, opdat de zaak in zoverre op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-09-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:1423

Zaaknummer: 16/06267

Rechters: J. de Hullu, E.S.G.N.A.I. van de Griend en M.T. Boerlage

Advocaten: C.F. Korvinus

Wetsartikelen: 420ter Sr en 359 Sv

RECHTSPRAAK

Klacht dat het arrest in hoger beroep is gewezen naar aanleiding van het onderzoek ter terechtzitting, zonder te vermelden of dit eerste aanleg of appèl is, faalt.

Het middel klaagt dat het hof in strijd met artikel 422 lid 2 Sv slechts heeft vermeld dat het arrest is gewezen naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting, zonder te vermelden op welke terechtzitting het daarbij het oog heeft.

De bestreden uitspraak houdt – voor zover voor de beoordeling van het middel van belang – het volgende in: ‘Dit arrest is gewezen naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting.’

Ingevolge artikel 422 lid 2 Sv dient de beraadslaging in hoger beroep te geschieden naar aanleiding van het onderzoek ter terechtzitting in hoger beroep alsmede het onderzoek op de terechtzitting in eerste aanleg, zoals dit volgens het proces-verbaal van die terechtzitting heeft plaatsgehad.

Geen rechtsregel verplicht een hof met zoveel woorden in zijn arrest tot uitdrukking te brengen dat het heeft beraadslaagd naar aanleiding van zowel het onderzoek op de terechtzitting in hoger beroep als het onderzoek op de terechtzitting in eerste aanleg (vgl. HR 15 oktober 1991, ECLI:NL:HR:1991:ZC8856). Reeds daarom faalt het middel.

Opmerking verdient dat een klacht als hier aan de orde in voorkomende gevallen met toepassing van artikel 81 lid 1 RO of artikel 80a RO kan worden afgedaan.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-09-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:1432

Zaaknummer: 16/06252

Rechters: W.A.M. van Schendel, V. van den Brink en J.C.A.M. Claassens

Advocaten: J.J.J. Rijsbergen

Wetsartikelen: 422 Sv

RECHTSPRAAK

Is de diefstal – gelet op het vereiste van feitelijke heerschappij over de goederen – voltooid?

Advocaat-generaal T.N.B.M. Spronken heeft geconcludeerd tot vernietiging van de bestreden uitspraak en tot zodanig op artikel 440 lid 2 Sv gebaseerde uitspraak als de Hoge Raad gepast voorkomt.

Het middel klaagt over het oordeel van het hof dat de aan de verdachte onder 1 verweten gedragingen kunnen worden aangemerkt als een voltooid ‘wegnemen’ in de zin van artikel 310 Sr.

Voor een veroordeling ter zake van (voltooide) diefstal van een aan een ander toebehorend goed – een en ander als bedoeld in artikel 310 Sr – is onder meer vereist dat de dader zich een zodanige feitelijke heerschappij over dat goed heeft verschaft dan wel dit zodanig aan de feitelijke heerschappij van de rechthebbende heeft onttrokken dat de wegneming van het goed als voltooid kan gelden. Of daarvan sprake is, is mede afhankelijk van waarderingen van feitelijke aard die in cassatie slechts in beperkte mate kunnen worden getoetst (vgl. HR 22 maart 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP2627, *NJ* 2013/159).

Het hof heeft blijkens hetgeen onder 2.2.3 en 2.2.4 is weergegeven, vastgesteld dat de verdachte de in de bewezenverklaring onder 1 vermelde laptop, sieraden en oplader van een mobiele telefoon heeft gepakt en deze in een tas heeft gestopt en dat voormelde goederen in die tas klaarlagen om mee naar buiten te worden genomen. Mede op basis van deze vaststellingen heeft het hof kennelijk geoordeeld dat de verdachte zich aldus een zodanige feitelijke heerschappij over de goederen heeft verschaft dat de wegneming daarvan – in de zin van artikel 310 Sr – was voltooid. Dat oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk.

Het middel faalt.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-09-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:1422

Zaaknummer: 16/05593

Rechters: J. de Hullu, E.S.G.N.A.I. van de Griend en A.E.M. Röttgering

Advocaten: P.J. Verbeek

Wetsartikelen: 310 Sr

RECHTSPRAAK

Cassatie in belang der wet aangaande de vergoeding ex artikel 591a Sv van de kosten van rechtsbijstand aan een politieambtenaar.

Het middel komt op tegen de afwijzing door het hof van het op de voet van artikel 591a Sv gedane verzoek tot vergoeding van de kosten van rechtsbijstand op de grond dat geen sprake is van een situatie waarin de verzoeker zelf de kosten van rechtsbijstand heeft moeten dragen of zal moeten dragen.

Indien een zaak is geëindigd zonder oplegging van straf of maatregel en zonder dat toepassing is gegeven aan artikel 9a Sr, kan op grond van artikel 591a lid 2 Sv aan de gewezen verdachte uit 's Rijks kas een vergoeding worden toegekend in de kosten van een raadsman, behoudens in het zich hier niet voordoende geval dat – kort gezegd – de raadsman was toegevoegd.

In Hoge Raad 1 mei 1973, ECLI:NL:HR:1973:AB3408, *NJ* 1973/355 is deze bepaling aldus uitgelegd dat zij plaats laat voor het toekennen van een tegemoetkoming in (thans: vergoeding van) de door een gewezen verdachte geleden of verschuldigde kosten van een raadsman indien de gewezen verdachte krachtens een rechtsbijstandsverzekering op de verzekeraar een vordering tot vergoeding van die kosten heeft. Er bestaat geen goede grond anders te oordelen indien de gewezen verdachte op grond van een andere rechtsverhouding zo een vordering heeft op een derde, bijvoorbeeld zijn werkgever. Aan toekenning van een vergoeding staat evenmin in de weg dat de rechtsbijstandskosten door die derde worden gedragen.

Het middel is terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt in het belang van de wet de bestreden beschikking.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-09-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:1428

Zaaknummer: 18/02214

Rechters: J. de Hullu, A.J.A. van Dorst, V. van den Brink, J.C.A.M. Claassens en M.T. Boerlage

Wetsartikelen: 591a Sv

RECHTSPRAAK

Heeft het hof, dat het vonnis van de rechtbank partieel vernietigde, beslist op vordering tenuitvoerlegging?

Advocaat-generaal T.N.B.M. Spronken heeft geconcludeerd tot vernietiging van het bestreden arrest, maar uitsluitend voor wat betreft de strafoplegging, in welke vernietiging niet is begrepen de aan de verdachte opgelegde schadevergoedingsmaatregelen ten behoeve van [betrokkene 1] (feit 1) en [betrokkene 2] (feit 2) en tot terugwijzing van de zaak naar het Gerechtshof 's-Hertogenbosch, opdat de zaak op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan.

Het middel klaagt dat het hof heeft verzuimd te beslissen op de vordering tot tenuitvoerlegging, althans dat onduidelijk is welke beslissing het hof op die vordering heeft genomen.

Het hof heeft blijkens het onder 2.2.2 weergegeven dictum van zijn arrest het vonnis van de rechtbank vernietigd 'ten aanzien van de opgelegde straf' en in zoverre opnieuw rechtgedaan. Het hof heeft het vonnis van de rechtbank 'voor het overige' bevestigd. Het aldus gedeeltelijk bevestigde vonnis van de rechtbank houdt, afgezien van beslissingen van de rechtbank onder het opschrift 'strafoplegging' en 'benadeelde partijen', in dat de rechtbank de tenuitvoerlegging gelast van de op 2 oktober 2012 aan de verdachte onder parketnummer 20-000689-11 opgelegde voorwaardelijke gevangenisstraf van acht maanden.

Mede gelet op de omstandigheid dat het hof blijkens zijn onder 2.2.1 weergegeven overwegingen de beslissingen ten aanzien van de benadeelde partijen slechts heeft herhaald omdat de door de rechtbank gebezigde formulering 'voor onduidelijkheid kan zorgen', moet de beslissing van het hof aldus worden gelezen dat het zijn oordeel over de hoogte en modaliteit van de op te leggen gevangenisstraf in de plaats heeft gesteld van het door de rechtbank dienaangaande gegeven oordeel en dat het hof het vonnis van de rechtbank voor het overige heeft bevestigd, ook voor zover daarin de tenuitvoerlegging is gelast van de op 2 oktober 2012 aan de verdachte opgelegde voorwaardelijke gevangenisstraf van acht maanden. Hierdoor komt aan het middel de feitelijke grondslag te ontvallen, zodat het niet tot cassatie kan leiden.

Opmerking verdient nog het volgende. Een arrest waarin een hof het vonnis van de rechtbank gedeeltelijk vernietigt en gedeeltelijk bevestigt, dient niet onverenigbaar te zijn met het gedeeltelijk bevestigde vonnis van de rechtbank. Voorts moet uit het arrest van het hof in samenhang met het vonnis van de rechtbank, voor zover dit is bevestigd, ondubbelzinnig blijken welke straf(fen) en/of maatregel(en) aan de verdachte zijn opgelegd. In het licht daarvan alsmede teneinde – ook met betrekking tot de tenuitvoerlegging – misverstanden te voorkomen, verdient het in voorkomende gevallen aanbeveling dat het dictum van het arrest van het hof een integrale weergave van alle opgelegde straffen en/of maatregelen bevat (vgl. HR 20 maart 2018, ECLI:NL:HR:2018:372).

De Hoge Raad verstaat de bestreden uitspraak aldus dat de vordering tot tenuitvoerlegging van de aan de verdachte onder parketnummer 20/000689-11 opgelegde voorwaardelijke gevangenisstraf van acht maanden is toegewezen en verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-09-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:1431

Zaaknummer: 16/05679

Rechters: W.A.M. van Schendel, V. van den Brink en A.L.J. van Strien

Advocaten: Th.J. Kelder

Wetsartikelen: 14g Sr en 423 Sv

RECHTSPRAAK

Falende klacht over de afwijzing van het voorwaardelijke verzoek tot het horen van een getuige.

Advocaat-generaal T.N.B.M. Spronken heeft geconcludeerd tot vernietiging van de bestreden uitspraak en tot terugwijzing van de zaak naar het Gerechtshof Den Haag teneinde op het bestaande hoger beroep opnieuw te worden berecht en afgedaan.

Het middel klaagt onder meer over de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane voorwaardelijke verzoek [getuige 1] als getuige te horen.

Of een verzoek tot het horen van getuigen naar behoren is onderbouwd alsook of het dient te worden toegewezen, zal de rechter in het licht van alle omstandigheden van het geval – en met inachtneming van het toepasselijke criterium – moeten beoordelen. De rechter dient, indien hij een verzoek afwijst, de feitelijke en/of juridische gronden waarop die afwijzing berust, in het proces-verbaal van de terechtzitting dan wel de uitspraak op te nemen. Die rechterlijke motiveringsplicht steunt mede op artikel 6 EVRM (vgl. HR 4 juli 2017, ECLI:NL:HR:2017:1015, *NJ* 2017/440).

Omtrent deze motiveringsverplichting zijn wegens de vele, uiteenlopende situaties die zich kunnen voordoen, geen nadere algemene regels te geven. De mate waarin een afwijzing van een verzoek tot horen van getuigen dient te worden gemotiveerd, wordt mede bepaald door de aard van het onderwerp waarover de getuige zou kunnen verklaren alsmede de aard en de indringendheid van de door de verdediging aangevoerde argumenten om hem te horen, terwijl tevens betekenis toekomt aan het procesverloop, waaronder ook het stadium waarin het verzoek is gedaan. In cassatie gaat het bij de beoordeling van de afwijzing van een verzoek tot het horen van getuigen in de kern om de vraag of de beslissing begrijpelijk is in het licht van – als waren het communicerende vaten – enerzijds hetgeen aan het verzoek ten grondslag is gelegd en anderzijds de gronden waarop het is afgewezen (vgl. HR 1 juli 2014, ECLI:NL:HR:2014:1496, *NJ* 2014/441).

Het hof heeft het verzoek tot het horen van [getuige 1] als getuige, dat eerst in hoger beroep bij pleidooi en slechts voorwaardelijk is gedaan, afgewezen nu ‘zonder nadere toelichting, die

ontbreekt, niet [valt] in te zien waarom de enkele omstandigheid dat getuige [getuige 1] tijdens het gebeuren in Parnassia als patiënt verbleef de noodzaak zou meebrengen om hem ook door de rechter als getuige te doen horen'. In aanmerking genomen enerzijds hetgeen de verdediging ter onderbouwing van vorenbedoeld verzoek heeft aangevoerd – dat in de kern neerkomt op een betwisting van de betrouwbaarheid van de tegenover de politie afgelegde verklaring van [getuige 1] – alsook het stadium waarin het verzoek is gedaan, en anderzijds hetgeen het hof heeft overwogen omtrent het ontbreken van een nadere onderbouwing van het verzoek en de steun die de verklaring van [getuige 1] vindt in andere bewijsmiddelen, is dat oordeel niet onbegrijpelijk en toereikend gemotiveerd.

Het middel faalt in zoverre.

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-09-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:1417

Zaaknummer: 16/05691

Rechters: J. de Hullu, M.J. Borgers en M.T. Boerlage

Advocaten: S.V. Jansen

Wetsartikelen: 6 EVRM, 328 Sv, 331 Sv en 415 Sv

ANNOTATIE

Samenloop en een rechtens te respecteren belang bij cassatie. Annotatie bij Hoge Raad 5 juni 2018, ECLI:NL:HR:2018:831, SR 2018-0238.*J.M. ten Voorde*

De Hoge Raad komt op tegen dubbele bestraffing en heeft met het oog daarop zijn rechtspraak over eendaadse samenloop en voortgezette handeling in 2017 aangescherpt. Die rechtspraak komt erop neer dat naast de aloude juridisch getinte toets, waarbij de nadruk ligt op de rechtsgoederen die door de onderscheiden strafbepalingen worden beschermd, ook acht moet worden geslagen op de bewezenverklaarde feiten. Ingeval het ten aanzien van de bewezenverklaarde gedragingen in wezen gaat om hetzelfde feitencomplex, kan er ook bij een enigszins uiteenlopende strekking van de door de strafbepalingen beschermde rechtsgoederen sprake zijn van eendaadse samenloop (artikel 55 lid 1 Sr). In dat geval kan er ook sprake zijn van voortgezette handeling (artikel 56 Sr). Een feitencomplex is volgens de Hoge Raad in wezen hetzelfde wanneer de bewezenverklaarde gedragingen ‘in die mate een samenhangend, zich min of meer op dezelfde tijd en plaats afspelend feitencomplex opleveren dat de verdachte daarvan (in wezen) één verwijt kan worden gemaakt. Voor voortgezette handeling komt het erop aan of de verschillende bewezenverklaarde, elkaar in de tijd opvolgende gedragingen (ook met betrekking tot het “wilsbesluit”) zo nauw met elkaar samenhangen dat de verdachte daarvan (in wezen) één verwijt kan worden gemaakt’ (HR 20 juni 2017, ECLI:NL:HR:2017:1111, r.o. 2.8).

Dat de Hoge Raad opkomt tegen dubbele bestraffing wil niet zeggen dat in alle gevallen waarin de feitenrechter de bewezenverklaarde feiten ten onrechte als op zichzelf staande handelingen beschouwt, het arrest van het hof zal worden gecasseerd. De Hoge Raad benadrukte ook in de arresten van 20 juni 2017 de beperkte toetsing in cassatie (r.o. 2.3). Bij gebrek aan voldoende belang kan de Hoge Raad beslissen het arrest van het hof in stand te laten. In zijn conclusie bij het onderhavige arrest constateert advocaat-generaal Keulen hier een zekere spanning (ECLI:NL:PHR:2018:564, nr. 27). Wanneer blijkt aan het voorkomen van dubbele bestraffing belang wordt gehecht en dit belang wordt uitgewerkt door te kiezen voor een ruimer feitsbegrip dan de Hoge Raad tot nu toe (althans sinds het bekende arrest

Oude Kijk in 't Jatstraat) in zijn rechtspraak heeft gedaan, levert de constatering dat op onjuiste gronden werd bepaald dat er sprake is van meerdaadse samenloop dan op zichzelf niet een rechtens te respecteren belang op waaraan door de Hoge Raad uitdrukkelijk consequenties moeten worden verbonden? Zou bij een negatief antwoord op deze vraag niet worden voorbijgegaan aan het doel van de samenloopregeling, namelijk het tegengaan van dubbele bestraffing? Wordt het belang van de arresten van 20 juni 2017 dan niet gevoelig beperkt? De advocaat-generaal wijst erop dat de Hoge Raad in het algemeen 'veel belang' hecht 'aan vaststellingen die het toepasselijke strafmaximum bepalen' en meent dat dit bij de toepassing van de samenloopregeling niet anders zou moeten zijn. Een andere interpretatie van deze arresten zou 'lastig bevredigend te onderbouwen' zijn (nr. 28).

Volgens de advocaat-generaal kunnen verschillende factoren worden aangewezen die bij een onjuiste toepassing van de samenloopregeling een belang bij cassatie opleveren. Hij noemt er vier: verandering van het wettelijk strafmaximum bij het slagen van de klacht, de aard en hoogte van de opgelegde straf, de motivering van de straftoemeting door het hof en het verband tussen de bewezenverklarde feiten die in eendaadse samenloop zijn begaan (nr. 30). De advocaat-generaal benadrukt dat het belang bij cassatie niet volledig afhankelijk moet worden gesteld van de toelichting die de verdachte geeft bij het cassatiemiddel: het ontbreken van een heldere motivering van de feitenrechter op welke wijze en in welke mate de bewezenverklarde feiten op zichzelf tot de straf hebben bijgedragen, kan in cassatie niet aan de verdachte worden tegengeworpen. Iets anders zet volgens de advocaat-generaal 'de wereld op zijn kop. En het zou ook niet bijdragen aan een adequate straftoemeting' (nr. 31).

Het voorgaande indachtig komt de advocaat-generaal tot de conclusie dat het arrest van het hof moet worden vernietigd. Het hof heeft in de zaak die aan het hier besproken arrest ten grondslag ligt twee feiten bewezenverklaard: medeplegen van poging tot doodslag en openlijke geweldpleging. De bewezenverklarde feiten betreffen exact hetzelfde feitencomplex, namelijk openlijk geweld tegen een persoon op hetzelfde tijdstip en op dezelfde plaats. Voor beide feiten is de verdachte veroordeeld tot een gevangenisstraf voor de duur van twintig maanden (met aftrek). Het hof heeft blijkens de opgave van wetsartikelen ex artikel 359 lid 4 Sv beslist dat er sprake is van meerdaadse samenloop. Een toelichting op deze keuze ontbreekt in het arrest. Volgens de advocaat-generaal is het oordeel van het hof niet zonder meer begrijpelijk, zodat wordt geconcludeerd dat het middel slaagt (nr. 22). Doodslag en openlijke geweldpleging hebben volgens de advocaat-generaal weliswaar een iets andere strekking (waarbij wordt opgemerkt dat beide strafbepalingen zien op geweld tegen personen), maar de bewezenverklarde gedragingen leveren een in die mate samenhangend, zich min of meer op dezelfde tijd en plaats afspelend feitencomplex op dat de verdachte daarvan (in wezen) één verwijt wordt gemaakt.

De advocaat-generaal stelt tevens dat de verdachte een rechtens te respecteren belang heeft bij vernietiging van het arrest (nr. 32). Daartoe voert hij de volgende argumenten aan: het strafmaximum bij eendaadse samenloop is een vierde (bedoeld zal zijn een derde; artikel 57 lid 2 Sr) lager, de duur van de opgelegde gevangenisstraf 'is niet kort', de strafmotivering van het hof wijst erop dat de straf mede gelet op de openlijke geweldpleging is bepaald en 'het verband tussen het medeplegen van de poging tot doodslag en de openlijke geweldpleging is niet van dien aard dat het lichtere feit in het zwaardere opgaat of daar welhaast onlosmakelijk mee verbonden is'. Met andere woorden, op welke argumenten nu precies de opgelegde straf is gebaseerd en hoe die zich verhouden tot de keuze voor meerdaadse samenloop is niet zonder meer duidelijk geworden; tussen de beslissing van het hof ten aanzien van samenloop en de onderbouwing van de aan de verdachte opgelegde straf bestaat te veel ruimte. Dat geeft aanleiding om te concluderen dat het arrest van het hof door de Hoge Raad moet worden vernietigd.

De conclusie van de advocaat-generaal is een uitnodiging in de richting van de Hoge Raad om duidelijkheid te creëren in welke gevallen er wel en geen rechtens te respecteren belang bij cassatie kan worden aangenomen. De advocaat-generaal meent dat de Hoge Raad ruimhartiger mag zijn in het erkennen van een dergelijk belang. Dat biedt niet alleen duidelijkheid aan verdachten, een bijkomend effect kan zijn dat de Hoge Raad de feitenrechter handvatten aanreikt in welke gevallen hij er goed aan doet een beslissing omtrent samenloop in zijn uitspraak toe te lichten. Pakt de Hoge Raad de toegeworpen handschoen op? En zo ja, hoe? Wordt het door de advocaat-generaal bewandelde pad gevolgd?

Het antwoord is: niet helemaal. De Hoge Raad gaat met de advocaat-generaal mee in zijn conclusie dat het oordeel dat er sprake is van meerdaadse samenloop niet zonder meer begrijpelijk is (r.o. 3.4). Tot cassatie komt het echter niet. Om te begrijpen waarom de Hoge Raad daartoe besluit moet niet alleen worden gekeken naar de beslissingen met betrekking tot de onderhavige zaak (r.o. 3.5), maar ook naar de beschouwingen van meer algemene aard. In aanvulling op de arresten van 20 juni 2017 (die in r.o. 3.3.1 worden samengevat) stelt de Hoge Raad dat de samenloopregeling (mede) het strafmaximum bepaalt en dat 'uiteenlopende factoren' de uiteindelijke straf bepalen. De Hoge Raad stelt tevens dat de feitenrechter binnen de grenzen van het strafmaximum veel vrijheid heeft in het bepalen van de straf 'en in de waardering van de factoren die hij daartoe van belang acht'. Niet uitgesloten lijkt dat de samenloopregeling (en het doel daarvan, het voorkomen van onevenredige bestraffing) daarin een rol kan spelen. Dat de rechter in een concrete strafzaak ten onrechte is uitgegaan van meerdaadse samenloop, betekent volgens de Hoge Raad niet dat de opgelegde straf (die onder het strafmaximum voor eendaadse samenloop of voortgezette handeling ligt) 'onevenredig' is (r.o. 3.3.2). Ik leid daaruit af dat dit anders zal zijn wanneer de opgelegde straf in belangrijke

mate werd bepaald door het toepassen van de verkeerde samenloopregeling. Dat zal het geval zijn wanneer een straf wordt opgelegd die dicht tegen het strafmaximum aanligt. Dan heeft de verdachte belang bij cassatie. In gevallen waarin het strafmaximum nog lang niet in zicht is (ook wanneer toepassing zou zijn gegeven aan eendaadse samenloop of voortgezette handeling), is belang bij cassatie nauwelijks denkbaar.

Belangrijk is dat de Hoge Raad aan het eind van r.o. 3.3.2 stelt dat zelfs al heeft de verdachte geen belang bij cassatie, de Hoge Raad de vrijheid heeft de klachten te bespreken 'met het oog op het aanduiden van voor de rechter bestaande ruimte tot toepassing van art. 55, eerste lid, en 56 Sr'. Met andere woorden, de Hoge Raad kan aangeven waarom in een concreet geval een klacht wel of niet slaagt. Tevens kan de Hoge Raad aangeven op grond waarvan er in het onderhavige geval geen belang bij cassatie bestond. Ook in eerdere arresten (ECLI:NL:HR:2017:1111 en ECLI:NL:HR:2017:1114) en in een op dezelfde dag gewezen arrest (ECLI:NL:HR:2018:1068) wordt van deze mogelijkheid gebruikgemaakt.

Dat de gegrondheid van het middel niet tot cassatie leidt, onderbouwt de Hoge Raad aan de hand van twee factoren: de reeds bekende factor dat het strafmaximum (twintig maanden gevangenisstraf met aftrek) ver onder het strafmaximum (van tien jaar gevangenisstraf) ligt dat zou gelden als van eendaadse samenloop zou worden uitgegaan en de factor dat het hof 'bij de waardering van die feiten gewicht mocht toekennen aan de omstandigheid dat het geweld openlijk is gepleegd' (r.o. 3.5).

De eerste factor sluit aan bij eerdere rechtspraak van de Hoge Raad (en het hiervoor genoemde arrest ECLI:NL:HR:2018:1068 waarin was opgelegd een gevangenisstraf van vijf maanden waarvan twee voorwaardelijk, terwijl het strafmaximum bij toepassing van eendaadse samenloop vier jaar zou bedragen). Dat de Hoge Raad een tweede factor noemt is nieuw. In de arresten van juni 2017 werd alleen naar de eerste factor verwezen. Het erkennen van een tweede factor zou de indruk kunnen wekken dat de samenloopregeling in cassatie toch meer is dan een strafmaximumbegrenzer; de tweede factor maakt het denkbaar dat er omstandigheden zijn die de Hoge Raad ertoe kunnen brengen het arrest van het hof te casseren, ook in die gevallen waarin het strafmaximum niet in beeld is.

De tweede factor moet worden volgens mij als volgt worden gelezen. Bij eendaadse samenloop mogen alle bewezenverklarde feiten in de kwalificatie worden vermeld, waardoor die feiten relevant kunnen zijn voor de straftoemeting. Hoewel de straftoemetersrechter bij eendaadse samenloop moet waken voor 'onevenredige aansprakelijkheid' (r.o. 3.3.1), verschilt eendaadse samenloop in het afzonderlijk mogen kwalificeren van alle bewezenverklarde feiten niet van meerdaadse samenloop. Ook in het geval de rechter de verkeerde samenloopregeling heeft toegepast, hoeft bij het meenemen van de andere bewezenverklarde feiten in de

strafmotivering de opgelegde straf nog niet onevenredig te zijn. De strafmotivering zelf is in die gevallen ook niet zonder meer onbegrijpelijk. Dat kan anders liggen indien de strafmotivering in het licht van de gekozen samenloopregeling wel onbegrijpelijk is.

Waarom is de strafmotivering in casu niet onbegrijpelijk? De advocaat-generaal onderstreept in zijn conclusie het belang van het bestanddeel openlijk in artikel 141 lid 1 Sr (nr. 22). Doordat het hof erop wijst dat de poging tot doodslag openlijk is gepleegd, wekt het volgens hem de indruk dat beide feiten zo nauw met elkaar zijn verweven, dat de conclusie dat er sprake is van meerdaadse samenloop niet goed valt te begrijpen. De Hoge Raad lijkt 'de omstandigheid dat het geweld openlijk is gepleegd' slechts te zien als een omstandigheid die de rechter in het kader van zijn straftoemtingsvrijheid bij de strafmotivering mag betrekken en leest hierin kennelijk niet een motivering die tegenstrijdig is met 's hofs (onjuiste) oordeel dat er sprake is van meerdaadse samenloop. De tegenstrijdigheid tussen de strafmotivering en de beslissing tot toepassing van een bepaalde samenloopregeling moet kennelijk zo groot zijn, wil de Hoge Raad daarin aanleiding zien om te oordelen dat de verdachte belang heeft bij cassatie. De ruimte die de Hoge Raad ziet voor cassatie is met dit arrest niet groter geworden.

De Hoge Raad erkent net als zijn advocaat-generaal dat andere factoren dan het verschil tussen de opgelegde straf en het strafmaximum een belang bij cassatie kunnen opleveren. De factor die de Hoge Raad in het onderhavige arrest formuleert, bevestigt allereerst de straftoemtingsvrijheid van de feitenrechter. Daarnaast maakt de Hoge Raad duidelijk dat tussen eendaadse samenloop en meerdaadse samenloop weliswaar (belangrijke) verschillen bestaan, maar die moeten niet op de spits worden gedreven. Ook wanneer de rechter ten onrechte meerdaadse samenloop aanneemt, mag de straftoemeting verwijzen naar de verschillende – in eendaadse samenloop – begane misdrijven, in ieder geval wanneer die feiten afzonderlijk zijn gekwalificeerd. Ook indien de feiten hadden moeten worden beschouwd als één voortgezette handeling moet meervoudig worden gekwalificeerd en zal de strafmotivering ten aanzien van dit punt de toets van de Hoge Raad zonder problemen doorstaan.

Opvallend is dat de Hoge Raad er in de onderhavige zaak geen moeite mee heeft dat de strafmotivering met geen woord repte over samenloop. Het hof nam in de onderhavige zaak zonder nadere motivering meerdaadse samenloop aan, terwijl na lezing van de strafmotivering dat wellicht als een verrassing kwam. Juridisch is die verrassing blijkbaar niet zo groot; zo de Hoge Raad al vond dat er sprake is van een verrassing, was ze niet bezwaarlijk. Of daarmee de algemene begrijpelijkheid van strafvonnissen wordt bevorderd, moet worden afgewacht. Of het doel dat met de samenloopregeling wordt beoogd op deze manier voldoende bij de feitenrechter raakt ingescherpt, valt te bezien. De door Keulen in zijn conclusie gesignaleerde spanning lijkt me met dit arrest niet opgelost.

RECHTSPRAAK

Hoge Raad verklaart de aanvraag tot herziening niet-ontvankelijk.

Bij arrest van de Hoge Raad van 26 januari 2016, ECLI:NL:HR:2016:103, is een eerdere aanvraag tot herziening van het arrest van het hof niet-ontvankelijk verklaard. Nu de aanvraag steunt op dezelfde gronden die in deze beslissing ongenoegzaam zijn geoordeeld, kan zij niet worden ontvangen.

De Hoge Raad verklaart de aanvraag tot herziening niet-ontvankelijk.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-09-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:1429

Zaaknummer: 18/01882

Rechters: J. de Hullu, A.J.A. van Dorst en A.E.M. Röttgering

Advocaten: S. Spans

Wetsartikelen: 457 Sv